

Pozastavení vymáhání zákona proti korupčním praktikám v zahraničí poškodí ekonomiku i veřejné správy po celém světě

18.2.2025 - | Transparency International ČR

Omezení pravomocí Ministerstva spravedlnosti při vymáhání FCPA (Foreign Corrupt Practices Act - FCPA) zasazuje tvrdou ránu boji proti zahraničnímu úplatkářství po celém světě. Ohrožuje desetiletí pokroku v potírání přeshraniční korupce a narušuje mezinárodní stabilitu. Toto pozastavení bude hrát do karet nepoctivým obchodníkům po celém světě, kteří se doposud obávali trestního stíhání ze strany Spojených států.

Přijetí FCPA představovalo zásadní pokrok: umožnilo stíhání jednotlivců i firem, které uplácely zahraniční úředníky, zavedlo přísné účetní standardy a kontrolní mechanismy k předcházení utajované korupce a stalo se vzorem pro podobné zákony po celém světě.

Zákon proti korupčním praktikám v zahraničí byl přijat v roce 1977 v reakci na rozsáhlé zahraniční úplatkářství nadnárodních společností, které bylo odhaleno po aféře Watergate. Byl prvním zákonem svého druhu na světě. Zakazuje americkým společnostem, jednotlivcům a zahraničním subjektům s vazbami na USA uplácet zahraniční veřejné činitele.

Přijetím Úmluvy OECD došlo v roce 1997 k internacionalizaci FCPA, k Úmluvě se do dnešního dne připojila 46 států. Pozastavením vymáhání tohoto zákona tak ohrožuje americká administrativa závazky země vyplývající nejen z této úmluvy, ale i z Úmluvy OSN proti korupci.

USA byly dlouho respektovány jako světový lídr v prosazování zákonů proti zahraničnímu úplatkářství. Po téměř dvě desetiletí pomáhalo vymáhání zákona ze strany amerického Ministerstva spravedlnosti odrazovat domácí i zahraniční firmy od korupčního jednání, přičemž vedlo k pokutám v řádu miliard dolarů. Zbrzdění těchto snah zvrátí roky pokroku v podpoře férové soutěže mezi soukromým sektorem ve vztahu k veřejným institucím po celém světě.

„Prosazování zákona FCPA ze strany Spojených států bylo dlouhodobě považováno za zlatý standard v boji proti korupci. Jeho oslabení posílí pachatele trestné činnosti a vyše nebezpečný signál, že úplatkářství je opět přijatelné,“ uvedl François Valérian, předseda globální správní rady Transparency International.

„Zahraniční úplatkářství rozhodně není, jak naznačuje včerejší rozhodnutí, běžnou obchodní praktikou. Jde o zradu vedoucí role Spojených států v globálním boji proti korupci a dar těm, kteří profitují z úplatků a nelegálních finančních toků. Tento nebezpečný kurz je třeba okamžitě obrátit,“ dodává.

Zákon je zlatým standardem v globální snaze omezovat korupci

FCPA hraje klíčovou roli ve vyvozování odpovědnosti za korupční činy u soukromých společností, zajišťuje, že budou čelit důsledkům za své korupční praktiky, a přináší obětem pocit spravedlnosti. V nedávném případě týkající se právě zákona FCPA bylo zjištěno, že nadnárodní těžbařská společnost vyplácela úplatky úředníkům v zemích, jako je Konžská demokratická republika a Nigérie, aby si zajistila lukrativní obchodní zakázky.

□ The recent pause of the weakens the U.S.'s fight against .
□ "Trump's executive order diminishes – and could pave the way for completely eliminating – the crown jewel in the US's fight against global corruption." — Gary Kalman, TI US <https://t.co/8P0GuVnPw4>

— Transparency International U.S. (TI US) (@transparencyUSA) February 17, 2025

Jelikož byla společnost kótována na americké burze, úřady proti ní mohly zasáhnout kvůli porušení FCPA. Tento případ zdůraznil fakt, že jednání společnosti nejenže podkopalo férovou soutěž, ale vedlo také k environmentálním škodám a vykořisťování místních pracovníků v jedné z nejchudších oblastí světa.

Vzhledem k absenci amerického vedení by měly ostatní hlavní exportní země, které jsou součástí Úmluvy OECD proti úplatkářství, převzít iniciativu a posílit prosazování jejích pravidel.

„Svět se nesmí vrátit do stavu, kdy jsou úplatky a korupce běžnou praxí. Včerejší exekutivní příkaz oslabuje nejcennější nástroj USA v boji proti globální korupci. Úplatkářství zvyšuje náklady na podnikání, ničí důvěryhodnost zkorumpovaných aktérů a způsobuje reálné škody místním komunitám. Ve výsledku je korupce pro všechny nevýhodná," říká k Trumpově rozhodnutí Gary Kalman, výkonný ředitel Transparency International USA (TI USA).

„Důrazně proto vyzýváme prezidenta Trumpa a ministryni spravedlnosti Bondi, aby i během období přezkumu obnovili běžné vymáhání zákona FCPA a zajistili, že případné nové směrnice budou v souladu s hodnotami a cíli tohoto průlomového zákona," apeluje.

<https://www.transparency.cz/pozastaveni-vymahani-zakona-proti-korupcnim-praktikam-v-zahranici-p-oskodi-ekonomiku-i-verejne-spravy-po-celem-svete>